

Η αλήθεια για τα πανεπιστήμια

Ή στραβός είν' ο γιαλός ή στραβά αρμενίζουμε...

Του Λουκά Βλάχου | ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ «ΤΑ ΝΕΑ»: 09/07/2012 20:00 |

Τελευταία αναρωτιέμαι αν συμφωνούμε όλοι για ποιο σκοπό υπάρχουν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στη χώρα μας και ποια προβλήματα καλούνται να λύσουν τα επόμενα χρόνια. Ο σημαντικότερος, ίσως, λόγος ύπαρξης των ΑΕΙ είναι η εκπαίδευση των νέων επιστημόνων. Η πραγματικότητα που ζούμε την περίοδο των εξετάσεων διορθώνοντας γραπτά, μας δείχνει καθαρά ότι πάνω από 70% των φοιτητών και φοιτητριών έχουν σοβαρά προβλήματα έκφρασης και δομημένης σκέψης. Δυστυχώς δεν είναι ικανοί (οι περισσότεροι) να πάνε πέρα από το υλικό που παραγάγισαν τις προηγούμενες ημέρες. Από τους δύο χιλιάδες ενεργούς φοιτητές στο Τμήμα μου, πάνω από τους μισούς έχουν ξεπεράσει τα έξι έτη σπουδών (το πρόγραμμα σπουδών προβλέπει τέσσερα χρόνια φοίτησης). Οι λεγόμενοι «αιώνιοι» φοιτητές στην ουσία δεν έχουν ολοκληρώσει τα μαθήματα από κανένα έτος και οι δυσκολίες τους είναι ακόμα μεγαλύτερες γιατί τα κενά τους είναι τεράστια. Αποτέλεσμα των «παροχών και διευκολύνσεων» του Νόμου 1268/1982 ήταν και η δυνατότητα να μεταφέρουν οι φοιτητές\τριες ελεύθερα όλα τα μαθήματα όσα χρόνια θέλουν και ουδέποτε να διαγράφονται από τα τμήματα. Είναι κοινό μυστικό στα πανεπιστήμια ότι οι λεγόμενοι «αιώνιοι» φοιτητές έχουν τόσο σοβαρές ελλείψεις στις γνώσεις τους που είναι αδύνατον ακόμα και ο πιο καλοπροαίρετος εργοδότης να μπορέσει να τους απασχολήσει δημιουργικά σε αυτό που σπούδασαν. Το θέμα λοιπόν δεν είναι αν παραμένει ή όχι στο πανεπιστήμιο ένας φοιτητής ή μια φοιτήτρια πολλά χρόνια, το θέμα είναι αν οι απόφοιτοι θα μπορέσουν ποτέ να εξασφαλίσουν δουλειά χωρίς προβλήματα. Παρουσιάζεται δηλαδή το περίεργο φαινόμενο για μια θέση εργασίας να υπάρχουν πολλοί υποψήφιοι, αλλά να μην είναι κανένας κατάλληλος για την προσφερόμενη θέση και οι εταιρείες να καταφεύγουν σε ειδικά γραφεία αναζήτησης στελεχών.

Αυτό είναι το ένα σκέλος του προβλήματος που αντιμετωπίζουν τα πανεπιστήμια. Το άλλο είμαστε εμείς οι πανεπιστημιακοί. Κράτος εν κράτει, οι καθηγητές μπορούν με βάση τον Νόμο 1268/1982 (αν το επιθυμούν) να στήσουν τα μαγαζάκια τους, να πουλάνε τα βιβλία τους σε φοιτητές\τριες, να διδάσκουν για δέκα, είκοσι ή και περισσότερα χρόνια το ίδιο μάθημα, να δίνουν θέματα μέσα από το βιβλίο και το μάθημα που διδάσκουν, να πιστεύουν ότι είναι δικό τους, όπως και το πανεπιστήμιο. Τα μαθήματα αλλάζουν χέρια μόνο όταν πάρει σύνταξη κάποιος καθηγητής και ο Τομέας αποφασίσει να αλλάξει διδάσκοντα (πάντα από τα διαθέσιμα μέλη του). Τα «δίκτυα» των καθηγητών στους τομείς και τα τμήματα είναι γνωστά στους φοιτητές και τους πανεπιστημιακούς δασκάλους και η αγωνία αρκετών πανεπιστημιακών είναι... να μη «διαταραχτούν».

Τα προβλήματα λοιπόν είναι πολλά και μεγάλα σε έναν από τους πιο σοβαρούς λόγους ύπαρξης του πανεπιστημίου, την εκπαιδευτική διαδικασία. Οι πρυτάνεις συναντήθηκαν πρόσφατα στην Ερέτρια για την 70ή Σύνοδό τους. Ποιο νομίζετε ότι ήταν το κεντρικό θέμα με το οποίο ασχολήθηκαν; Ένα και μόνο, που το επαναλαμβάνουν μονότονα σε κάθε ευκαιρία: να μην εφαρμοστεί το νέο νομικό πλαίσιο που πρόσφατα ψήφισε η ελληνική Βουλή και κυρίως να απαλλαγούμε από το κομμάτι που αφορά τον νέο τρόπο διοίκησης των πανεπιστημίων. Γιατί τους

απασχολεί ειδικά αυτό το μέρος του νόμου και τίποτα άλλο; Γιατί μέσα από το αθώο και δημοκρατικό δικαίωμα «να εκλέγονται τα όργανα από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας» πέρασε ο κομματικός έλεγχος, στήθηκαν τα δίκτυα των πανεπιστημιακών πάνω στα οποία οργανώθηκαν οι πελατειακές σχέσεις. Η εκπαίδευση των φοιτητών και η αριστεία στην έρευνα δεν μπορούν να προχωρήσουν χωρίς ένα νέο θεσμικό πλαίσιο, απαλλαγμένο από συντεχνιακά συμφέροντα. Με δέκα διαφορετικά ψηφίσματα (ομόφωνα) η 70ή Σύνοδος απειλεί ότι αν δεν τους κάνουμε αυτά που ζητούν στα ψηφίσματά τους, τα πανεπιστήμια δεν θα μπορέσουν να λειτουργήσουν τον Σεπτέμβριο.

Κανένα από τα ψηφίσματα δεν αναφέρεται στην εκπαίδευση και την απασχόληση των αποφοίτων μας, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο το πρώτο θέμα που απασχολεί τους πρυτάνεις και τις διοικήσεις των πανεπιστημίων είναι η εκπαίδευση στα νέα δεδομένα και τις δυνατότητες που παρέχει η πληροφορική. Το εκβιαστικό και ανούσιο δίλημμα που διατυπώνουν οι πρυτάνεις των ελληνικών ΑΕΙ με δέκα ψηφίσματα είναι: τριάντα χρόνια πίσω στο νομικό πλαίσιο του 1982 ή κλειστά πανεπιστήμια τον Σεπτέμβριο; Η απάντηση της κυβέρνησης πρέπει να είναι απλή. Λίγους μήνες παράταση της θητείας των σημερινών διοικήσεων και άμεση και ταχύτατη εφαρμογή του νέου νομικού πλαισίου χωρίς τροποποιήσεις. Σε πέντε χρόνια επανεξέταση του νόμου και τροποποιήσεις όπου χρειάζεται.

Ο Λουκάς Βλάχος είναι καθηγητής στο ΑΠΘ